

RAUTENSTRAUCH-JOEST-MUSEUM - KULTURE SVIJETA U KÖLNU

dr. JUTTA ENGELHARD □ Rautenstrauch-Joest Museum, Köln, Njemačka

Kölnski antropološki muzej, otvoren još 1906., danas je smješten u novoj zgradi. Godine 1996. dovršen je europski arhitektonski natječaj i odlučeno je da se projektiranje nove muzejske zgrade u središtu Kölna povjeri arhitektonskoj tvrtki Schneider & Sendelbach iz Braunschweiga. Novi Rautenstrauch-Joest-Museum napokon je predstavljen javnosti u listopadu 2010.

Zahvaljujući svojoj prekrasnoj zbirci i svojim pionirskim izložbenim konceptima, Rautenstrauch-Joest-Museum već je dugo jedan od vodećih antropoloških muzeja u Zapadnoj Europi. Moderna muzejska zgrada na novoj lokaciji odgovara međunarodnim standardima: ima izložbeni prostor od 5 000 m², višenamjensku dvoranu za konferencije i događanja s 300 sjedala, javnu knjižnicu sa zbirkom od 40 000 monografija i stručnih knjiga, muzejsku prodavaonicu u kojoj se nude knjige, umjetnine, suveniri i rukotvorine, kafić te moderne radionice i spremišta.

Ljudi u svojim svjetovima

Izložbeni prostor na tri razine pokriva površinu od 3 600 m². U njemu je izloženo mnoštvo muzejskih vrijednosti iz cijelog svijeta prikupljenih u različito vrijeme i zbog

različitih razloga. Pri ponovnom otvorenju radna grupa muzejskih znanstvenika osmislila je inovativni izložbeni koncept: posjetitelji su pozvani da pri obilasku sudjeluju u posebnoj vrsti otkrivanja, pri čemu upoznaju nove i stare, strane i bliske svjetove te svim osjetilima uživaju u aktivnom iskustvu.

Taj je novi koncept odstupanje od uobičajenog predstavljanja glavnih zemljopisnih područja u sličnim muzejima, kakvo daje pogrešan dojam obuhvaćanja mnoštva kultura u različitim okruženjima, regijama, zemljama, pa i na cijelim kontinentima, često tijekom mnogih stoljeća. Postav u Kölnu, umjesto toga, slijedi tematski raspored u kojemu posjetitelji mogu pristupati povezanim i individualnim temama zasebno ili u kombinaciji, ovisno o svojim osobnim interesima. Postav *Ljudi u svojim svjetovima* u samom je središtu toga pristupa. Prezentacija utemeljena na temi propituje načine života u prostoru i vremenu. Te teme povezuju ljude diljem svijeta i utječu na njih, ali im oni pristupaju na svoj način, ovisno o značajkama svojeg kraja i kulture. Univerzalni aspekti životnih stilova različitih kultura shvaćeni su kao paralelni ili supostavljeni. Taj komparativni pristup naglašava različitost, jednakost i valjanost svih kultura te pokreće razmišljanje i potiče

IM 43 (1-4) 2012.
TEMA BROJA
TOPIC OF THIS VOLUME

sl.1. Kulturquartier Köln. Ulaz u Rautenstrauch-Joest-Museum i u Museum Schnütgen.

© Raimond Spekking / CC-BY-SA-3.0 (via Wikimedia Commons), 2011.

Zahvaljujući svojoj prekrasnoj zbirci i svojim pionirskim izložbenim konceptima, Rautenstrauch-Joest-Museum već je dugo jedan od vodećih antropoloških muzeja u Zapadnoj Europi.

Pri ponovnom otvorenju radna grupa muzejskih znanstvenika osmislila je inovativni izložbeni koncept: posjetitelji su pozvani da pri obilasku sudjeluju u posebnoj vrsti otkrivanja, pri čemu upoznaju nove i stare, strane i bliske svjetove te svim osjetilima uživaju u aktivnom iskustvu.

sl. 2. Tradicijsko spremište za rižu iz Tane Toraje, sa Sulawesija, Indonezija, zaštitni znak novoga Rautenstrauch-Joest Museuma - Kulture svijeta, smješten je u središtu prostranog predvorja. Izrađeno je od drva, bambusa i ratana oko 1935. godine.
© Atelier Brückner / photographer: Michael Jungblut

Taj komparativni pristup naglašava različitost, jednakost i valjanost svih kultura te pokreće razmišljanje i potiče razgovor.

razgovor. Uključivanje vlastite kulture u taj komparativni pristup na neki se način kreće prema stavljanju vlastitog stajališta u perspektivu. Aspekti bliske kulture što nas okružuje omogućuju približavanje individualnim temama: kad krenu s toga povoljnog europskog stajališta, posjetitelji mogu steći uvide u druge svjetove.

Postav *Ljudi u svojim svjetovima* dočekuje posjetitelje prologom, a na kraju ih ispraća epilogom. Između toga su dva povezana tematska sklopa, *Poimanje svijeta* i *Oblikovanje svijeta*, unutar kojih je obrađeno nekoliko tema. No pristup "stranim" svjetovima najprije omogućuje sjajan *gamelan*, zbirka povijesnih indonezijskih glazbenih instrumenata s Jave: *Stvaranje pravog raspoloženja - glazba*. Glazba je zajednički jezik čovječanstva i na mnogim se mjestima u svijetu gosti dočekuju glazbom. Instrumenti su blagdan za oči i uši, a, ako to zatraže, posjetitelji mogu sudjelovati u radionici i svirati na njima prema uputama stručnjaka i pod njihovim nadzorom.

U postavu *Poimanje svijeta* s europskog su stajališta obrađene sljedeće četiri razine susreta s drugim kulturama.

□ *Susret i prihvaćanje – prelaženje granica*. U 19. st. putnici su utjelovljivali želju školovanih kozmopolitskih građana za proširivanjem vlastitog horizonta putem kulturnih susreta daleko od svoje domovine.

□ *Iskrivljen pogled - predrasude*. Predrasude se pojavljuju u cijelome svijetu. Služe ugrađivanju "drukcijega" u vlastiti svjetonazor i određivanju granice između vlastite osobe i "drugoga". Nerijetko im je cilj precjenjivanje vlastite osobe i podcjenjivanje onoga drugog.

□ *Svijet u izložbenoj vitrini - muzej*. Antropološki muzeji svojim zbirkama odražavaju susret s drugim kulturama. Oni prikupljaju, čuvaju i istražuju materijalne umjetnine društava iz cijeloga svijeta i putem svojih izložbi prenose načine shvaćanja tih kultura.

□ *Problematika opažanja i prosudbe - umjetnost*. Sljedeća mogućnost pristupa "stranoj" kulturi jest čisto estetsko opažanje predmeta. Pri takvom shvaćanju, pod utjecajem europskog poimanja umjetnosti, važnost izvornoga funkcionalnog konteksta određenog djela sporedna je.

Oblikovanje svijeta odnosi se na pet tema i sadržava mnoštvo uvida u različite oblike organiziranja života u prostoru i vremenu.

□ *Životni prostori - načini života: stambeni prostori*. Ljudi svugdje stvaraju vlastite tipove stanovanja u skladu sa svojim prirodnim i društvenim okruženjem. Prostor u kojemu živimo bitno utječe na naš identitet.

□ *Tijelo kao pozornica - odjeća i ukrasi*. Odjeća ne služi samo kao zaštita od klime i utjecaja okoliša. Pojedinci diljem svijeta signaliziraju položaj koji imaju u društvu, ili bi ga htjeli imati, nošenjem određene vrste odjeće, dodataka i ukrasa na tijelu.

□ *Uprizoreno zbogom - smrt i zagrobni život*. Smrt utječe na sve - na pokojnike i na ožalošćene. Ona je bolan događaj u životu zajednice, kriza koju svi ljudi na svijetu pokušavaju prevladati uz pomoć kulturološki specifičnih obreda.

□ *Raznolikost vjerovanja - religije*. Religija je temeljni izraz svjetonazora. Ljudi su oduvijek nastojali pronaći odgo-

U središtu pozornosti je autentični predmet koji se čuva kao dio kulturnog naslijeđa čovječanstva.

vore na egzistencijalna pitanja. Obilježje svake religije jest središnji položaj jednoga ili nekoliko božanstava ili nekoga transcendentalnog načela.

□ *Posrednički svjetovi - obredi.* Ljudi obavljaju religijske obrede kako bi umilostivili nadnaravne sile. Pri tome maske često imaju ključnu ulogu. Maskirani lik nosi krinku i kostim. Njegova se moć često otkriva tijekom same izvedbe obreda: lik se kreće praćen glazbom i komunicira s publikom.

Dizajn muzejske prezentacije ostvaruje se i medijem scenografije. Svaka je tema obrađena unutar svoje prostorije u kojoj predmeti razotkrivaju svoju auru. U središtu pozornosti je autentični predmet koji se čuva kao dio kulturnog naslijeđa čovječanstva. Sadržaj određenih tema naglašen je općim izgledom svake prostorije, kojemu pridonosi i cjelokupni arhitektonski dizajn koji obuhvaća pod, zidove, strop te osvjetljenje.

Hijerarhijski raspoređene informacije što obuhvaćaju i tekstove (na njemačkome i engleskome) i slikovne prikaze omogućuju posjetiteljima da se udube u pojedina tematska područja. U prezentaciju je uklopljeno oko 2 500 fotografija i 50 kratkih filmova. Multimedijski ekrani nude mnogobrojne mogućnosti za stjecanje potpunijeg znanja. Specijalne medijske jedinice - *Blickpunkte* - u tematskim cjelinama pozivaju posjetitelje da se uključe u raspravu o problemima u našem društvu.

Pri individualnim obilascima posebno se udovoljava djeci. Ponuda je usmjerena na sva njihova osjetila. Na raspolaganju im je i specijalni audiovodič za djecu. Usto, odvojeni *Junior Museum* nudi, posebno mladima, uzbudljive mogućnosti istraživanja odnosno posjet grupi od

sl.3. Posrednički svjetovi - obredi: Prizor koji omogućuje uvid u raznolikost i ljepotu maski diljem svijeta.

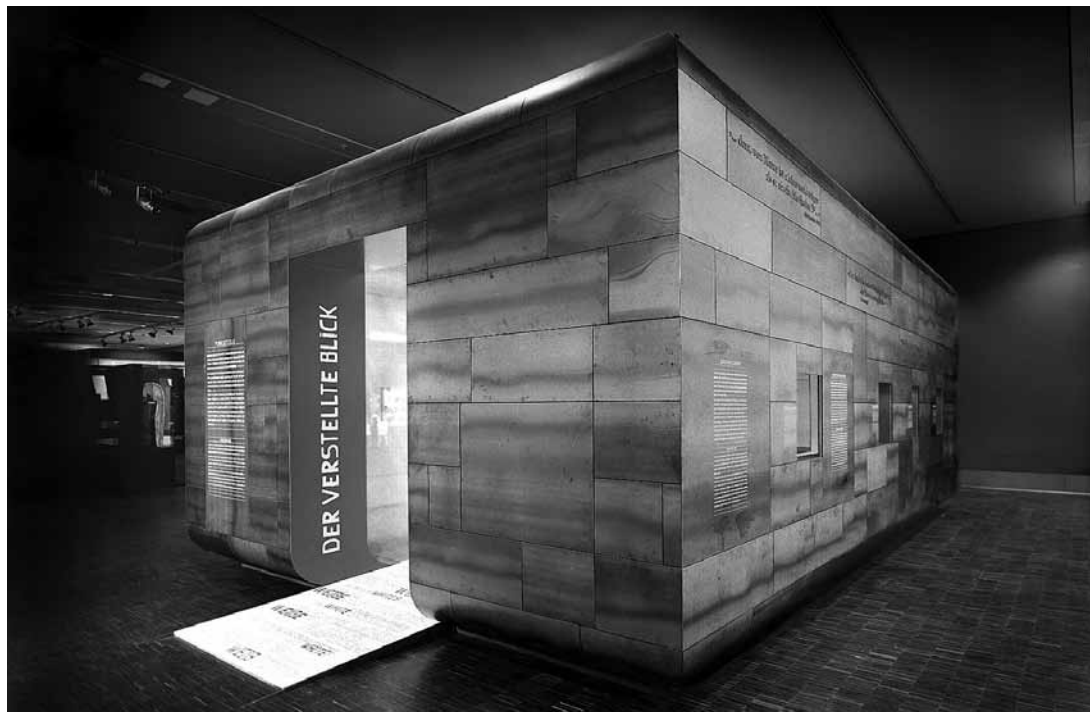
© Martin Claßen and Arno Jansen, Köln

sl.4. Unutrašnjost Rautenstrauch-Joest-Museuma.

© Raimond Spekking / CC-BY-SA-3.0 (via Wikimedia Commons)

sl.5. Ulaz u predvorje zgrade odakle posjetitelji kreću prema Rautenstrauch-Joest-Museumu.

© Raimond Spekking / CC-BY-SA-3.0 (via Wikimedia Commons), 2010.

sl. 6. Iskrivljen pogled - predrasude: Prizor klišeizirane vitrine - predložak prikaza predrasuda o Africi.

© Martin Claßen and Arno Jansen, Köln

sl.7. Gamelan, zbirka instrumenata iz područja Središnje Jave, Indonezija, jugoistočna Azija.

© Raimond Spekking / CC-BY-SA-3.0 (via Wikimedia Commons)

Dva različita audiovodiča vode odrasle posjetitelje kroz tematsku prezentaciju odnosno do najistaknutijih predmeta zbirke. Posjetitelji oštećena sluha mogu se osloniti na videovodič. Naravno, na zahtjev posjetitelja, Muzej nudi i osobna vodstva različitih vrsta na njemačkome, engleskome i na drugim jezicima. Za to se u radne dane brine pedagoško osoblje, a vikendima i blagdanima rade volonteri. Nadalje, mnogi volonteri pomažu u muzejskoj prodavaonici i na informativnom pultu za posjetitelje.

Tematske postavbe dopunjuju događanja svih vrsta. Održavaju se u multifunkcijskoj dvorani ili u prostranom predvorju oko najvećega muzejskog izložka i zaštitnoga znaka novog muzeja - prekrasnog spremišta za rižu iz Tane

Toraje (Sulawesi, Indonezija), majstorski izrađenoga oko 1935. g. od drva, bambusa i ratana. Brojna događanja čine posjetitelje osjetljivijima na načine shvaćanja drugih kultura te čine Muzej mjestom susreta, razgovora i sudjelovanja u društvu.

Novi je koncept dokazao svoju vjerodostojnost. Rautenstrauch-Joest Museum - Kulture svijeta u Kölnu doslovno je preplavljen posjetiteljima od svojega otvorenja potkraj 2010. g. Osvrt na protekle dvije i pol godine pokazuje da je novi muzej posjetilo oko 500 000 ljudi i da je Muzej dobio izuzetne pohvale za inovativni koncept utemeljen na temama i njegov izvanredni scenografski postav. Muzej, očito, shvaća i zadovoljava potrebe svoje publike.

sl.8. Uprizoreno zbogom - smrt i zagrobni život: pogled sprijeda na lijes u obliku bika i lotosovo prijestolje što su služili tijekom kremiranja visokih svećenika na Baliu, Indonezija.

© Martin Claßen and Arno Jansen, Köln

Zbog svoje poslovne izvrsnosti i visoke kvalitete svoje javne uloge novi Rautenstrauch-Joest-Museum - Kulture svijeta dobio je dojmljiv broj nagrada, među kojima se posebno ističe ona najuglednija - nagrada Vijeća Europe za muzej godine 2012.

Dr. Jutta Engelhard zamjenica je ravnateljica Rautenstrauch-Joest Museuma - Kulture svijeta, Köln, direktorica projekta novoga izložbenog koncepta *Ljudi u svojim svjetovima* i kustosica postava *Otočna jugoistočna Azija*.

S engleskoga prevela: Vesna Bujan

RAUTENSTRAUCH-JOEST-MUSEUM – CULTURES OF THE WORLD IN COLOGNE

The Cologne Anthropological Museum was opened back in 1906 but today is located in a new building. In 1996 a European architectural competition was completed and it was decided to confide the design of the new museum building in central Cologne to the architecture firm of Schneider and Sendelbach from Braunschweig (Brunswick). The new Rautenstrauch-Joest-Museum was at length presented to the public in October 2010.

Thanks to its lovely collection and its pioneering exhibition concepts, the Rautenstrauch-Joest-Museum has long been one of the leading anthropological museums in Western Europe. The modern museum building at its new sites meets international standards. It has an exhibition space of 5,000 square metres, a multipurpose conference and events hall with 300 seats, a public library with a collection of 40,000 books and reference works, a museum shop offering books, artworks, souvenirs and handicrafts, a cafe and modern workshops and storerooms. The three-level exhibition space has an area of 3,600 square metres. It shows a mass of valuable museum items from all over the world, collected in different times and for various reasons. In the reopening, the working group of museum scientists devised an innovative exhibition concept: the visitors are asked to take part while they are going round in a special kind of discovery, in which they get to know the old and the new, foreign and nearby worlds and with all their senses take part in an active experience.

This new concept is a departure from the usual presentation of the main geographical areas in similar museums, giving a false impression of covering a mass of cultures in various settings, regions, countries and whole continents, often over many centuries. The Cologne display, instead of this, follows a thematic arrangement in which the visitors can access correlated and individual themes separately or in combination, depending on their own personal interests.